

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/157/2021
Identifikačné číslo spisu: 7515212804
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7515212804.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej, a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu Mgr. V. P.M., nar. X.X.XXXX, bytom X. XX, N., proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, so sídlom Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava 15, P.O.BOX 100, za účasti intervenienta na strane žalovaného Q. V., so sídlom W.. N. XX, V., IČO: XX XXX XXX, zastúpeného JUDr. Michalom Treščákom, ml., advokátom, so sídlom Thurzova 6, Košice, o náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 14C/780/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. marca 2020 sp. zn. 2Co/128/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný a intervenient na strane žalovaného majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. septembra 2018, č. k. 14C/780/2015-92 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal náhrady škody 20.000,- eur titulom nesprávneho úradného postupu a nezákonného rozhodnutia, a žalovanému aj intervenientovi priznal náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. marca 2020 sp. zn. 2Co/128/2019 nepripustil zmenu žaloby uplatnenú žalobcom v odvolaní podanom proti rozsudku Okresného súdu Košice-okolie zo dňa 19. septembra 2018 č.k. 14C/780/2015-92, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, intervenientovi priznal náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu a vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným náhradu trov odvolacieho konania navzájom nepriznal.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie a navrhol priznať mu žalovanú sumu s príslušenstvom. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 CSP, zároveň požiadal o odklad vykonateľnosti rozhodnutia podľa § 444 CSP v časti trov konania.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej „CSP“) po zistení, že dovolanie podala strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), skúmal najskôr, či dovolanie bolo podané v zákonom určenej lehote, pričom dospel k záveru, že dovolanie bolo podané oneskorene a je ho potrebné odmietnuť.

5. Podľa § 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

6. Podľa § 121 ods. 3, 4 a 5 CSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojim označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

7. V preskúmvanej veci je z obsahu súdneho spisu zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutie, t. j. rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. marca 2020 sp. zn. 2Co/128/2019 bol doručený žalobcovi dňa 04. júna 2020 (doručenka č. I. 140a spisu), na základe fikcie doručenia v zmysle § 111 ods. 3 písm. a/ CSP. Vzhľadom k tomu, že v danom prípade nebolo vydané opravné uznesenie a nepripadá do úvahy použitie ustanovenia § 427 ods. 1 (veta druhá) CSP, pripadol koniec dvojmesačnej lehoty na podanie dovolania počítanej od doručenia napadnutého rozhodnutia dovolateľovi na 04. august 2020. Nakoľko tento deň pripadol na utorok, posledným dňom lehoty na podanie dovolania bol utorok 04. august 2020. Dovolanie žalobcu bolo podané poštou dňa 21. septembra 2020 (obálka č.l. 197b spisu), teda zjavne po uplynutí zákonom stanovenej dvojmesačnej lehoty.

8. Podľa ustanovenia § 106 ods. 1 písm. a/ CSP, ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky alebo adresu miesta pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky podľa druhu pobytu cudzinca.

8.1. Podľa ustanovenia § 111 ods. 3 písm. a/ CSP, ak nemožno doručiť písomnosť na adresu podľa § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

9. S účinnosťou od 1. júla 2016 došlo k významnej zmene v doručovaní súdnych písomností fyzickým osobám, a to najmä v nadväznosti na možnosť uplatnenia fikcie doručenia s cieľom spružniť a zrýchliť sporové konanie a vylúčiť prípadné špekulatívne konanie jednotlivých osôb pri následnej argumentácii o nesplnení podmienok pre uplatnenie fikcie doručenia, keď zákonodarca upustil od podmienky, že adresát písomnosti sa musí v mieste doručenia zdržiavať. V súčasnosti pre uplatnenie fikcie doručenia postačuje, ak sa vráti súdu nedoručená zásielka z adresy, ktorú má strana sporu - fyzická evidovaná v registri obyvateľov Slovenskej republiky ako adresu trvalého (prípadne prechodného pobytu), ak strana neuviedla súdu inú adresu, na ktorej jej majú byť doručované písomnosti.

9.1. Uvedené znamená, že samotná strana sporu znáša zodpovednosť za to, či sa jej úradná písomnosť doručí, alebo nie, s čím sú následne spojené ďalšie dôsledky (použitím fikcie doručenia), že sa o prebiehajúcom spore nedozvie, resp. sa o ňom dozvie až v štádiu exekučného konania, a stratí tak možnosť vyjadriť sa v konaní a ovplyvniť tak možný výsledok sporu. Preto je na zodpovednosti fyzickej

osoby, či zmenu svojho pobytu oznámi príslušným orgánom - aby mohla byť vyznačená v registri obyvateľov Slovenskej republiky - alebo nie, kedy sa však sama svojim nedbalým (prípadne nezodpovedným) konaním vystaví možným negatívnym dôsledkom, ktoré sú s tým spojené. Tu nachádza svoje vyjadrenie aj zásada právo patrí bdelym („vigilantibus iura scripta sunt“). O to prísnejšie treba na predmetnú zásadu a aj na zodpovednosť strany sporu prihliadať v tých prípadoch, kedy strana zmení adresu svojho bydliska počas prebiehajúceho sporu, o ktorom má vedomosť, avšak zmenu bydliska neoznámí orgánu, ktorý vedie register obyvateľov Slovenskej republiky, a ani konajúcemu súdu.

9.2. Rovnako tak sa nemôže strana, ktorej bola písomnosť doručená použitím fikcie doručenia v súlade so zákonom, dovoliť, že o podmienkach doručovania a následkoch neprevzatia písomnosti nevedela. Tu nachádza vyjadrenie ďalšia právna zásada, a to zásada „ignorantia iuris non excusat“, ktorej normatívne vyjadrenie je obsiahnuté predovšetkým v ustanovení § 15 zákona č. 400/2015 Z. z. V tejto súvislosti poukazuje dovolací súd aj na znenie čl. 11 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého sa predpokladá, že každá fyzická osoba konajúca ako strana sporu alebo za stranu sporu má rozumové schopnosti na úrovni priemerne spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť v styku so súdom zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenie právnych noriem obsiahnutých v tomto zákone.

10. Predmetné závery vyplývajú aj z odbornej literatúry, v ktorej je prezentovaný názor, že adresy uvedené v § 106 CSP je nevyhnutné vnímať ako tzv. povinné doručovacie adresy. Súd bude povinný preveriť skutočný trvalý pobyt žalovaného ako fyzickej osoby a písomnosti v súlade s § 106 doručovať na toto miesto. Na tieto povinné doručovacie adresy je možné doručiť písomnosti prostredníctvom fikcie doručenia. Prísnosť fikcie doručenia vyjadruje zodpovednosť strany za účinky doručenia. Za danej konštrukcie sa vychádza zo zásady, že pokiaľ strana včas neoznámí súdu skutočnosť, ktoré majú význam pre doručovanie písomností, a napríklad sa odsťahuje, bude mu na základe zákonnej fikcie doručované na doručovaciu adresu, ktorú má uvedenú v konkrétnom verejnom registri. Týmto sa výrazným spôsobom zvyšuje efektívnosť pri doručovaní súdnych písomností (Kotrecová, A., In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 389).

10.1. Vo vzťahu k uplatneniu fikcie doručenia zastáva odborná literatúra názor, že fikcia doručenia nastupuje v prípade, ak fyzická osoba, ktorej bola doručená písomnosť, túto neprevzala. V tomto prípade je zrejme, že k skutočnému doručeniu nedošlo, avšak pre účely príslušného konania sa doručenie finguje. Adresát zásielky, ale ani nikto iný, nie je oprávnený dovoliť sa toho, že zásielka nebola doručená, lebo právna fikcia je silnejšia ako skutočnosť. Podľa ustanovenia § 111 ods. 3 platí, že v prípade, ak písomnosť nemožno doručiť na adresu uvedenú v § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nezodvedel. Civilný sporový poriadok teda vôbec nereflektuje na skutočnosť, či sa adresát v mieste doručenia zdržiaval, alebo nie. Namiesto toho vychádza z presvedčenia, že pre doručenie nemôže a nesmie byť významné, kde sa adresát skutočne zdržiava, a nastoľuje sa zásada, že každý adresát je zodpovedný za evidovanú adresu v príslušnom registri, ako aj za ochranu vlastných záujmov, a že je preto povinný si zabezpečiť prijímanie písomností na evidovanej adrese bez ohľadu na to, na akej adrese sa skutočne zdržiava (Gešková, K., In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 412).

11. V rozhodovanej veci mal žalobca počas celého konania, teda aj v čase doručovania rozsudku odvolacieho súdu v registri obyvateľov Slovenskej republiky evidovanú adresu trvalého pobytu X. 16, N. (por. výpis Registra obyvateľov SR čl. 148), inú adresu (napr. adresu prechodného pobytu) evidovanú nemal. Adresa X. 16, N. tak podľa ustanovenia § 106 ods. 1 CSP predstavovala povinnú doručovaciu adresu žalobcu, na ktorú bol súd prvej inštancie povinný doručovať písomnosti adresované žalobcovi. Súd teda správne doručoval žalobcovi písomnosť na jeho adresu trvalého pobytu, podľa oznámenia o výsledku doručenia (čl. 140a spisu) písomnosť nebola listinne doručená z dôvodu, že adresát si zásielku neprevzal v odbernej lehote. Zásielka bola súdu vrátená 04.06.2020 a týmto dňom sa považuje v zmysle § 111 ods. 3 písm. a/ CSP za doručenú.

12. Dovolací súd pritom považuje za nevyhnutné poukázať na to, že všetky písomnosti počas celého konania boli žalobcovi doručované na rovnakú adresu jeho trvalého pobytu, žalobca na svojich písomnostiach adresovaných súdu vždy uvádzal rovnakú adresu svojho trvalého pobytu, žalobca nikdy nežiadal o doručovanie na inú adresu. Významná je aj tá skutočnosť, že na dovolateľa ako osobu s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v odbore právo treba mať prísnejšie nároky, keď práve od vysokoškolsky vzdelanej osoby možno v zvýšenej miere oprávnené očakávať, že bude zodpovedne pristupovať k svojim povinnostiam. Rovnako tak si musel byť žalobca ako vysokoškolsky vzdelaná osoba v odbore právo vedomý následkov, ktoré môžu právne predpisy spájať s jeho ľahkovážnym resp. nezodpovedným prístupom k jeho povinnostiam pri preberaní zásielky, keď si zásielku neprevzal v odbernej lehote (z obsahu spisu pritom vyplýva, že nešlo o ojedinelý prípad, por. napr. čl. 178c, 218a). To, že rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť v dôsledku jeho doručenia žalobcovi prostredníctvom fikcie doručenia v súlade s ustanovením § 111 ods. 3 CSP, môže ísť na ťarchu výlučne žalobcu. Tu ako poznámku dovolací súd uvádza, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (II. ÚS 122/05, III. ÚS 591/2013).

13. Z rovnakých záverov vychádzal aj Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí sp.zn. IV. ÚS 224/2018, v ktorom skonštatoval, že doručovanie písomností upravuje Civilný sporový poriadok (ďalej aj "CSP") všeobecne v ustanoveniach § 105 až § 116. Súdny doručujú písomnosti na pojednávaní alebo pri inom úkone, čím nie je dotknutá povinnosť súdu doručovať písomnosť do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu. V prípadoch, keď nemožno doručiť písomnosť na pojednávaní alebo elektronicke, súd doručuje na adresu na doručovanie prostredníctvom doručujúceho orgánu. V prípade fyzickej osoby je adresou na doručovanie adresa evidovaná v registri obyvateľov Slovenskej republiky. Zákonodarca v Civilnom sporovom poriadku sprísnil úpravu fikcie doručenia. V zmysle § 111 ods. 3 CSP ak nemožno doručiť písomnosť určenú do vlastných rúk na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky, považuje sa písomnosť za doručenú v deň, kedy sa ako nedoručená vráti súdu, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie. Ak má adresát inú adresu na doručovanie, ktorú súdu neoznámí, súd nemá po nedoručení následne povinnosť zisťovať skutočné adresy strán sporu. Každá osoba je zodpovedná za údaje, ktoré má uvedené vo verejných registroch vrátane registra obyvateľov. Ak sa strana sporu dlhšie nezdržiava na evidovanej adrese, môže si zabezpečiť na evidovanej adrese preberanie písomností splnomocnencom alebo si môže zariadiť posielanie písomností na adresu, na ktorej sa dlhšie zdržiava.

13.1. Zmyslom právnej úpravy doručovania súdnych zásielok obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku je pomocou sprísnenej fikcie doručenia odstrániť sporné situácie týkajúce sa presného určenia momentu doručenia písomnosti strane sporu, ktorý je dôležitý pre správne počítanie lehôt ustanovených zákonom (napr. aj pre lehotu na podanie odvolania). Zákonodarca ustanovuje v § 114 CSP výnimky z fikcie doručenia, ktoré majú zmierniť tvrdosť uvedenej fikcie. Podľa tohto ustanovenia ak nastala fikcia doručenia a adresátovi doručením začala plynúť lehota, ktorú zmeškal, pretože sa o písomnosti nedozvedel, súd môže zmeškanie lehoty odpustiť. Podmienkou odpustenia zmeškania lehoty je kumulatívne naplnenie dvoch podmienok - adresát sa z ospravedliteľného dôvodu nezdržiaval na adrese podľa § 106 CSP a v tejto súvislosti neporušil žiadnu právnu povinnosť. Sťažovateľka mala možnosť požiadať o odpustenie zmeškania lehoty na podanie opravného prostriedku, ak u nej nastali okolnosti, ktoré zákonodarca predpokladá v § 114 CSP. V opačnom prípade je v zmysle citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku nevyhnutné predpokladať fikciu doručenia a považovať zásielku za doručenú dňom vrátenia zásielky súdu.

14. Na závere, že účinky doručenia rozsudku odvolacieho súdu nastali dňom 04.06.2020 nič nemení ani tá skutočnosť, že súd tento rozsudok žalobcovi na jeho výslovnú žiadosť (č.l. 145, 149) doručoval opakovane a žalobca si zásielku prevzal dňa 20.07.2020 (č.l. 140d spisu). Zároveň je nutné konštatovať, že žalobca nevyužil možnosť požiadať o odpustenie zmeškania lehoty na podanie opravného prostriedku, ak u neho nastali okolnosti, ktoré zákonodarca predpokladá v § 114 CSP.

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. a/ CSP odmietol ako oneskorene podané. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa vecnou

správnosťou napadnutého rozhodnutia.

16. Vzhľadom na odmietnutie dovolania už neprichádzalo do úvahy rozhodovať o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 CSP.

17. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že v súlade so zásadou úspechu (§ 255 ods. 1 CSP) žalovanému a intervenientovi na strane žalovaného priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím (§ 262 ods. 2 CSP).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.